

[Svend Haugaard.]

Måske kan det i fremtiden gå sådan, at man vil dømme, at det, der i disse år er sket i den store udbygning, delvis har været en fejlinvestering. Måske kan det gå så galt, at emigration kan blive eneste mulighed, hvis man ønsker samme levestandard, som er mulig andre steder. Og da er der tale om en fejlinvestering. Alligevel må vi spørge: hvem tør tage ansvar for at undlade at udbygge nu på de øjeblikkelige muligheder for at bevare et grønlandsk samfund, selv med risiko for, at bagklog kritik senere hen vil erklære, at det var uansvarligt at bygge på et så usikkert grundlag?

Det havde været rart, om vi i dag kendte mere til de fremtidige produktionsmuligheder, så vi mere sikkert kunne afgøre de langsigtede mål. Vi kender dem ikke, og vi må nøjes med at spørge: skal Grønland være et på alle områder så vidt muligt ligeværdigt amt af Danmark — trods de i øvrigt forskellige muligheder — og skal der gives lige ret for grønlandsk og dansk befolkning her og dér, herunder med hensyn til erhvervs- og bosætningsforhold? Jeg vil gerne straks svare med hensyn til „her“: ja. Med hensyn til „dér“ er sagen mere tvivlsom. Eller skal det være sådan, at vi skal stille efter et Grønland for grønlænderne, så den nuværende indsats af arbejdskraft og administration fra Syddanmark er noget meget tidsbestemt, der ikke opretholdes én dag længere end helt nødvendigt for den ønskede udbygning, sådan at eget ansvar og passende andel i byrder snarest overlades grønlænderne selv, hvorved man giver dem mulighed for at finde deres egen livsrytme?

Jeg må blankt erkende, at jeg er tilhænger af den sidste mulighed, og hermed være også sagt, at jeg vedkender mig ønsket om en ret selvstændig grønlandsk fremtid. Det vil sige, at fremfor blot at tænke på hurtig udbygning under hensyn til det stæde, vi nu har nået, må vi gøre alt for at fremme egen vilje og drivkraft og medvirken. Det vil igen sige, at der må ske en begrænsning og en aftrapning af dansk arbejdskraft med mulighed for indsættelse af grønlandsk arbejdskraft i stedet — også med den forsinkelse, som antagelig vil følge med.

Jeg vil gerne tilføje, at inden for uddannelsesområdet er jeg overbevist om, at nedtrapningen skal ske senest.

Det vil også sige, at der skal lægges meget stor vægt på uddannelsen, gerne med en forholdsvis kort uddannelse, så man hurtigt kan føle meningen med den, selv om det betyder, at man ikke straks opnår den danske standard. Jeg tror, det er meget vigtigt, at vi i hele uddannelsesforløbet, fra folkeskolen og op, tager hensyn til det grønlandske udgangspunkt, og det betyder også al mulig hjælp til konsulenter, til vejledere for grønlandske erhvervsdrivende samt diskriminering af tilsvarende danske, som har et for stort forspring til, at der kan blive tale om lige konkurrence. Det vil ligeledes sige hjælp med vejledere og økonomi til grønlandsk foreningsvirksomhed og til administrativ træning, herunder også støtte til brugsforeningerne under egen ledelse og ansvar med aftrapning af KGHs virksomhed til følge. Det vil sige en stramning af presset på viljen til arbejdstagning også og ikke mindst i de barske, produktive erhverv gennem arbejdsanvisning og tab af understøttelse ved arbejdsvægring. Det vil også sige en bevidst begrænsning af danske bosiddendes dominans, bl. a. gennem skat på høje indtægter, også meget gerne grundskatter, og ved at forbeholde offentlige lånemuligheder for den grønlandske befolkning. Og det vil sige vilje til at overlade flere beslutningsprocesser til den grønlandske befolkning, også med risiko for en række fejltagelser som lærepenge.

Det største problem i Grønland i dag er ikke af teknisk art, men psykologisk. Der er ikke nogen mere presserende opgave i dag i Grønland end at ændre rollen som tilskuer til rollen som stærkt engageret i eget samfunds udvikling og fremtid for derved at fjerne følelsen af mindreværd og usikkerhed til fordel for aktivitet og medansvarlighed. Det er en meget svær opgave, og den bliver meget svær at løse, men de fleste af de øvrige anstrengelser vil være spildt, hvis det ikke lykkes.

Gunnild Due: Blandt de ting, som især må tages op til alvorlig overvejelse, er først og fremmest målsætningen med den politik, der skal føres i Grønland. Ministeren påviser ganske vist de problemer, den førte politik har skabt, men hovedindtrykket af redegørelsen bliver, at den udvikling, der er i gang, skal fortsættes, dog med undersøgelser af de